

Maša Bahovec,
mag. prava,
asistentka na
Upravnopravni katedri
Fakultete za upravo
Univerze v Ljubljani

Upravna svetovalnica je partnerski projekt Fakultete za upravo Univerze v Ljubljani (FU UL) in Ministrstva za javno upravo (MJU), ki deluje od leta 2009 in v sklopu katerega se uporabnikom Upravne svetovalnice omogoča brezplačne in nezavezujoče odgovore na upravnoprocesne dileme, zlasti pri uporabi določb Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP)¹ in Uredbe o upravnem poslovanju (UUP).²

Ravnanje upravnega organa ob odpovedi pooblastila in dvomu o procesni sposobnosti stranke

¹ Ur. l. RS, št. 80/99 in nasl.

² Ur. l. RS, št. 9/18 in nasl.

³ Kovač, P., in Jerovšek, T.: Upravni postopek in upravni spor, Predelana in dopolnjena 3. izd., Fakulteta za upravo, Ljubljana 2023, str. 114.

⁴ Kerševan, E., in Androjna, V.: Upravno procesno pravo, Upravni postopek in upravni spor, Lexpera, GV Založba, Ljubljana 2018, str. 141–144.

⁵ Čebulj, J., in drugi: Komentar Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP), 1. knjiga, Uradni list RS in Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana 2020, str. 360.

⁶ Prav tam, str. 359.

⁷ Ur. l. RS, št. 15/17 in nasl.

⁸ Ur. l. RS, št. 16/19.

⁹ Zakon je pričel veljati 15. aprila 2017. Razen posameznih izjem se je večina določb zakona pričela uporabljati 15. aprila 2019.

Cilj Upravne svetovalnice je uradnim osebam in drugim uporabnikom (fizičnim ali pravnim osebam, ki v postopku sodelujejo kot stranke, pooblaščenec ...) omogočiti odgovor na konkretne dileme, s katerimi se soočajo bodisi pri vodenju oz. odločanju v upravnem postopku bodisi kot udeleženci v njem. Mnenja v okviru raziskovalno-pedagoškega projekta pripravljajo izbrani študenti FU UL pod mentorstvom visokih uradnikov z večletnimi izkušnjami z delom v javni upravi. Tedensko se v okviru projekta objavijo približno trije novi primeri, pri čemer so sodelujoči pri projektu od leta 2023 rešili in pripravili mnenja na približno 400 vprašanj. Mnenja so oblikovana tako, da uporabniku konkretno, jasno in pregledno odgovorijo na njegovo vprašanje, pri čemer se avtorji pri odgovoru vedno sklicujejo na veljavne določbe zakonodaje in sodno prakso z aktualnega področja. S pripravljenimi in javno objavljenimi odgovori projekt stremi k enotnejši upravni praksi. V nadaljevanju bo predstavljano eno od vprašanj, ki ga je uporabnik naslovil na Upravno svetovalnico.

V okviru projekta je bilo na Upravno svetovalnico naslovljeno vprašanje, kako naj upravni organ oz. uradna oseba, ki vodi postopek, ravna v primeru odpovedi pooblastila s strani pooblaščenca in ugotavljanja procesne sposobnosti zavezanca, ko se v konkretnem primeru pojavi dvom o njegovi procesni sposobnosti. Vprašanje je še posebej zanimivo, saj se je zakonodaja pred nekaj leti spremenila in se od organov sedaj zahteva drugačno ravnanje pri varstvu pravic šibkejših oz. oseb, ki same niso sposobne poskrbeti za varstvo svojih pravic in obveznosti. V konkretni zadevi je med upravnim postopkom pooblaščenec odpovedal pooblastilo, saj naj bi bil pooblastitelj iz zdravstvenih razlogov opravično nesposoben. Po pozivu organa, da naj se stranka izjavi o svoji sposobnosti sodelovanja v nadaljnjem postopku, je stranka izjavila, da je v slabem zdravstvenem stanju. Upravni organ je na Upravno svetovalnico naslovil vprašanje, ali je mogoče stranko kljub navedbam pooblaščenca šteti za procesno sposobno, in če ne, kako naj v takšnem primeru ravna organ. Nato ga je zanimalo, ali je treba v postopek pritegniti skrbstveni organ ali imenovati izvedenca za ugotovitev zdravstvenega stanja stranke.

Skladno s prvim odstavkom 58. člena ZUP se lahko pooblaščenec odpove pooblastilu kadarkoli, razen med dejanjem v postopku (npr. med obravnavo).³ V danem primeru je bil pooblaščenec **odvetnik stranke, ki je odpoved pooblastila ustrezno naznanil organu**. Upravni organ je odpoved pooblastila sprejel, pri čemer je odpoved pooblastila pričela veljati od trenutka naznanitve organu. Razloga za odpoved pooblastila pooblaščenec v skladu z ZUP ni dolžan navajati. V konkretnem primeru je pooblaščenec veljavno odpovedal

pooblastilo, dodatno pa kot razlog za odpoved pooblastila navedel, da naj bi bil pooblastitelj poslovno nesposoben.

Da se stranka lahko udeležuje upravnega postopka in v njem samostojno nastopa, mora imeti kumulativno tri lastnosti, in sicer:

1. pravno sposobnost, tj. sposobnost biti nosilec pravic in obveznosti, o katerih se odloča v upravnem postopku,
2. procesno legitimacijo, tj. da stranka uveljavlja kakšno svojo pravico ali pravno korist,
3. procesno sposobnost, tj. samostojno nastopati in opravljati dejanja v postopku.⁴

Če je v postopku kot stranka nastopal nekdo, ki ne bi mogel biti stranka, se to v skladu z drugo točko drugega odstavka 237. člena ZUP šteje za absolutno bistveno kršitev pravil upravnega postopka (sodba UPRS I U 1466/2021-40 z dne 4. novembra 2021) oz. za razlog za obnovo postopka iz desete točke 260. člena ZUP.⁵ Zaradi pomena teh lastnosti stranke za zakonitost postopka po ZUP je organu skladno z 49. členom ZUP posebej naložena obveznost, da mora ves čas med postopkom po uradni dolžnosti paziti na to, ali je tisti, ki nastopa kot stranka, lahko stranka v postopku in ali procesno nesposobno stranko zastopa njen zakoniti zastopnik.⁶

Z odpovedjo pooblastila, v katerem je odvetnik navedel, da je pooblastitelj poslovno nesposoben, je **organ pričel dvomiti o poslovni oz. procesni sposobnosti stranke**, a je ugotovil, da iz dokumentacije ne izhaja, da bi bila oseba procesno nesposobna. Okoliščine v zvezi s tem mora organ ugotoviti po uradni dolžnosti. Če obstajajo okoliščine, ki vzbujajo dvom o polni procesni sposobnosti stranke, je organ dolžan dodatno preveriti, ali je zavezanec sposoben razumeti pomen in posledice postopka. Če upravni organ podvomi o poslovni sposobnosti stranke (sodba UPRS U 55/2007 z dne 8. decembra 2008) ali ugotovi oziroma oceni, da obstajajo okoliščine, ki vplivajo na poslovno sposobnost posameznika, torej da posameznik res ni sposoben razumeti pomena in pravnih posledic postopka, je organ nemudoma dolžan o tem obvestiti center za socialno delo (CSD) in postopek prekiniti. Po 275. členu Družinskega zakonika (DZ)⁷ se dolžnost obveščanja centra za socialno delo ali sodišča nalaga upravnim in drugim državnim organom, nosilcem javnih pooblastil, izvajalcem javnih služb, organom lokalne skupnosti in drugim.

Z uveljavitvijo Družinskega zakonika in Zakona o nepravdnem postopku (ZNP-1)⁸ je bil pri nas narejen pomemben korak k zagotavljanju in uresničevanju človekovih pravic na področju skrbništva odraslih. Tako se od začetka veljavnosti ZNP-1⁹ **o razsodnosti odrasle osebe in o morebitni**

postavitvi pod skrbnika presoja v postopku za postavitev odrasle osebe pod skrbništvo, ki se vodi kot nepravdni postopek na podlagi Zakona o nepravdnem postopku (57. – 70. člen). ZNP-1 namreč ne vsebuje več določb o delnem in popolnem odvzemu poslovne sposobnosti, kot je to določala pretekla ureditev. Omenjeni institut za ureditev osebnega statusa posameznika so nadomestila določila DZ o postavitvi odrasle osebe pod skrbništvo, po katerih institut skrbništva ni več posledica predhodnega odvzema poslovne sposobnosti. Prav tako je bila odpravljena delitev pristojnosti med sodišči in CSD, s čimer je bil ukinjen dvotirni sistem odločanja v sodnem in upravnem postopku. Po prejšnji ureditvi je sprva odločalo sodišče v nepravdnem postopku o popolnem ali delnem odvzemu poslovne sposobnosti, nato pa je CSD o postavitvi pod skrbništvo in imenovanju skrbnika odločal še v upravnem postopku. S spremembo zakonodaje je pristojnost za odločanje o postavitvi pod skrbništvo v celoti prenesena na nepravdna sodišča.¹⁰ O presojanju razsodnosti je torej v celoti pristojno sodišče, in ne CSD ali drug upravni organ. Upravni organ tako ne sme s sklepom postaviti izvedenca v upravnem postopku, ki bi presojal razsodnost stranke. O razsodnosti stranke mora odločiti sodišče. Sodišče je dolžno osebo, ki zaradi motnje v duševnem razvoju ali težav v duševnem zdravju ali drugega vzroka, ki vpliva na možnost razsojanja, brez škode zase ni sposobna poskrbeti za svoje pravice in koristi, postaviti pod skrbništvo.

Prvi in drugi odstavek 57. člena ZNP opredeljujeta predlagatelje postopka, in sicer se lahko postopek začne na predlog:

- centra za socialno delo,
- državnega tožilca,
- zakonca ali osebe, ki z osebo, ki naj se postavi pod skrbništvo, živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti,

- ali njenega sorodnika v ravni črti in v stranski črti do drugega kolena.

Predlog za uvedbo postopka lahko vloži tudi oseba, o kateri se bo vodil postopek, če je sposobna razumeti pomen in pravne posledice svojega predloga. Postopek se bodisi začne na predlog bodisi ga začne sodišče po uradni dolžnosti, če izve za okoliščine, iz katerih izhaja utemeljen razlog, zaradi katerega je treba določeno osebo postaviti pod skrbništvo. Te okoliščine pa je sodišču, kot že omenjeno, na podlagi 275. člena dolžan posredovati upravni organ ali center za socialno delo.

Če ste se tudi vi pri delu soočili z dilemo o tolmačenju upravno procesnih predpisov (zlasti ZUP in UPP), vabljeno, da se s svojim vprašanjem obrnete na Upravno svetovalnico. Vprašanje lahko zastavite na spletni strani Upravne svetovalnice preko naslednje povezave: <https://upravna-svetovalnica.fu.uni-lj.si/novo_vprasanje.php>.

¹⁰ Bahovec, M.: Postopek postavitve odrasle osebe pod skrbništvo v sodni praksi, magistrsko delo, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana 2022, str. 7 in 9.

Sklep

Organu je torej naložena obveznost, da med postopkom pazi na to, ali je tisti, ki nastopa kot stranka, sploh lahko stranka v postopku. V primeru dvoma o procesni sposobnosti posameznika upravni organ sam o tem ne sme odločati, prav tako ne sme izdati sklepa, s katerim bi imenoval izvedenca, ki bi presojal razsodnost stranke. Upravni organ je dolžan o zaznanem dvomu nemudoma obvestiti CSD in izdati sklep, s katerim bo upravni postopek prekinil. Presoja razsodnosti je namreč po novi ureditvi v izključni pristojnosti sodišča.

Bilo bi neodgovorno, da se kot predsednik Višjega sodišča v Celju ne bi odzval na besede, izrečene v zvezi s sojenjem pred slovenskimi sodišči, še zlasti v zvezi s sojenjem pred sodišči, ki sodijo pod pristojnost Višjega sodišča v Celju.

Branko Aubrecht,
univ. dipl. pravnik,
višji sodnik svétnik,
predsednik Višjega
sodišča v Celju

Zadevi »Radonjić« in »Trenta«

Dva postopka pred Okrožnim sodiščem v Celju sta sprožila in še sprožata odziv javnosti na sojenje. V začetku lanskega oktobra se je na prvi stopnji končalo sojenje nekdanjemu sodniku, trenutno pa je v teku sojenje več obtoženim v t. i. zadevi *Trenta*.

Tuje mi je bilo komentiranje pod naslovom »Sram me je« v Pravni praksi, št. 44,¹ kjer niso bile nanizane popolne informacije o teku sojenja, o ukrepih za zagotovitev navzočnosti obtoženca na glavni obravnavi, o možnosti sojenja v odsotnosti obtoženca, da bi si lahko javnost ustvarila sliko dopustnosti (zakonitosti) ravnanja sodnika, ki je odredil enega od ukrepov za zagotovitev navzočnosti obtoženca na glavni obravnavi. Sledeč informacijam v medijih, naj bi bil ukrep privedbe iz 194. člena Zakona o kazenskem postopku odrejen, ker naj bi obtoženec, ki ni imel

zagovornika, pred zaključkom glavne obravnave slednjo zapustil. Za razumevanje naj navedem, da se sme glavna obravnava v rednem postopku pred okrožnim sodiščem (izjemoma) opraviti v odsotnosti obtoženega le, če je bil pravilno vabljen, če je navzoč njegov zagovornik, če je bil obtoženi pred tem že zaslišan in če njegova navzočnost ni nujna (določilo tretjega odstavka 307. člena Zakona o kazenskem postopku). Ko glede na informacije iz medijev sklepam, da obtoženčev zagovornik ni bil navzoč na glavni obravnavi, si že zaradi odsotnosti formalnega pogoja, ni težko ustvariti mnenja o tem, ali je bilo dopustno sojenje v odsotnosti obtoženca in o tem, ali je bil sodnik poklican uporabiti katerega od strožjih ukrepov za to, da se je obtoženi (ki je kot bivši kazenski sodnik lahko računal na stopnjevanje ukrepov za zagotovitev navzočnosti na

¹ Zobec, J.: Sram me je, PP, št. 44/2024, str. 3.